

8. Управління має бути оперативним. Під своєчасністю розуміється здатність швидко і чітко оцінювати ситуацію, приймати управлінські рішення і втілювати їх у життя.

9. Менеджмент повинен бути ефективним, тобто витрати на утримання менеджерів повинні мати багаторазовий ефект [3].

Відповідно до принципів менеджменту, для того, щоб ефективно управляти активами підприємства, необхідно виконати наступні умови: відповідна інформаційна база, яка має бути достатньою та надійною, щоб дозволити ретельний аналіз з метою управління впливом; організація та облік капіталу та капіталу забезпечують єдині методологічні принципи, ефективність управлінських рішень забезпечує прозорість інформаційної бази, що є особливо важливим [4].

Процес управління активами підприємства ускладнюється частими змінами умов діяльності суб'єктів господарювання та необхідністю своєчасного прийняття рішень. Нестабільність податкового законодавства, наслідки фінансової кризи, низька платіжна дисципліна, що призводить до недостатності обігових коштів суб'єктів господарювання, що в багатьох випадках може призвести до банкрутства.

Таким чином, активи компанії представляють досить складний і туманний економічний клас. Тому завдання управління ними є, з одного боку, цікавою науковою проблемою, вирішення якої потребує розробки спеціальних методів і способів, а з іншого боку, вони мають важливі прикладні властивості. Принципи управління активами допомагають керувати процесом і важливі в ситуаціях ризику та невизначеності.

Література:

- 1.Серік Ю. В. Управління оборотними активами підприємства. *Менеджмент, теорія та практика*. 2013. №4. С. 70-75.
- 2.Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій. *Видавництво Либідь*. 1993. 247 с.
- 3.Тарасюк Д. С. Проблеми та перспективи стратегічного управління нематеріальними активами. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=13> (дата звернення 27.01.2023).
- 4.Чернишов О. В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Вісник Харківського національного економічного університету*. 2012. № 3. С. 69-78.

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ З УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТУВАННЯМ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ НЕСТАЦІОНАРНИХ ПОРТФЕЛЯХ ЗАМОВЛЕНЬ

І. В. ТЕРЕЩУК, викладач кафедри математичних дисциплін та інноваційного проектування
ПВНЗ Європейський університет, м. Пирятин, Україна

В сучасних економічних умовах України більшість підприємств групи «А» працюють в умовах невизначеності за нестабільним портфелем замовлень (ПЗ). При зміні позицій ПЗ керівництво підприємства стикається з необхідністю вирішення наступних завдань: прийняття рішень щодо оперативного планування та перепланування виробництва, що забезпечують максимум доходу від

виробництва продукції; розподіл коштів таким чином, щоб забезпечити грошима виконання портфеля замовлень на плановий період місяць.

Постановка задач дослідження. Поставити та формалізувати задачі оперативного управління системи бюджетування на кожен день для кожного із трьох рівнів. Розробити блок-схему алгоритму автоматичного режиму оперативного керування трирівневою СППР бюджетування. Для досягнення поставленої мети необхідно: виконати постановку та формалізацію задачі управління для кожного із трьох рівнів системи; розробити блок-схему алгоритму автоматичного режиму оперативного управління, реалізованого на всіх рівнях, з ідентифікатором у контурі управління.

1. Постановка задачі управління. Необхідно представити множину вхідних, вихідних, керуючих та змінних стану задачі управління для кожного з трьох рівнів системи; визначити критерії оптимальності та обмеження задачі; визначити чисельні методи розв'язання задач системи.

Дослідження бюджетної структури підприємства групи «А» [1] дозволило виділити три рівні управління (перший рівень – операційні бюджети, другий рівень – функціональні бюджети, третій рівень – підсумкові бюджети). Процес оперативного управління відбувається від першого рівня до третього.

Аналіз показників об'єкта управління [3] показав, що показники виробничої програми, отримані при класифікації змінних в задачі управління залежать від часу.

Відповідно до задачі планування третього рівня на місяць [2], фізична постановка задачі управління 3-го рівня на кожен день має вигляд: визначити значення показників кредиту, інвестицій та фінансового забезпечення виробництва, при яких сальдо підприємства буде мінімальним.

Наприклад, формальна постановка задачі управління 3-го рівня на n -й день має вигляд:

$$I_{3n} = y_n(\rho_{bn}(t), v_{bn}(t), n_{un}(t), y_{2n}^+(t), y_{2n}^-(t), y_{31,n}(t), y_{32,n}(t), \phi_k) \rightarrow \min_{U_{3n}}, \quad (1)$$

де $U_{3n} = \{\rho_b(t_n), y_2^+(t_n), y_2^-(t_n), y_{31}(t_n), y_{32}(t_n)\}$ - множина керуючих змінних третього рівня, ϕ_k - параметри функціоналу.

Екстремуми функціоналів знаходяться за допомогою методу динамічного програмування. Отримані значення змінних для всіх трьох рівнів є підставою для задачі перепланування на наступні дні місяця таким чином, щоб виконати портфель замовлень.

Формальні постановки задач лежать в основі алгоритму автоматизованої системи управління бюджетуванням для кожного із трьох рівнів.

2. Алгоритм формування керуючих рішень СППР бюджетування. Дослідження суб'єктів процесу бюджетування [3] дозволило визначити користувачів системи для кожного із трьох рівнів (ЛПР).

Отже, виходячи з рішень задач управління система формує рекомендації ЛПР з управління підприємством, які можуть прийняти або внести свої зміни. В останньому випадку здійснюється прогноз показників виробничої програми на

кожному з трьох рівнів системи та ЛПР одержують оцінку ефективності прийнятих рішень.

Отриманий алгоритм виступає у ролі механізму під час побудови функціональної структури СППР бюджетування. Надалі необхідно подати оптимальні рішення трирівневої системи управління, отримані при чисельному дослідженні розроблених алгоритмів автоматизованої системи управління при дослідній експлуатації.

Висновки. Наукова новизна полягає у запропонованому підході до управління процесом бюджетування, який має універсальний характер та може бути застосований для будь-якого підприємства групи «А», що функціонує в умовах сучасних нестаціонарних процесів економіки.

Рекомендації, вироблені системою, дозволяють керівництву в оперативному режимі у разі нових чи відмов від вже зроблених замовлень приймати рішення з управління підприємством, щоб забезпечити виконання позицій портфеля замовлень із мінімальним сальдо наприкінці планового періоду.

Література:

1. Терещук І. В. Задачі бюджетування в управлінні фінансовою діяльністю підприємства. *Системний аналіз, управління та інформаційні технології*. Харків: НТУ «ХП», 2013. Вип. 2 (976). С. 149-158.

2. Терещук І. В. Логіко-формальні моделі бюджетування на верхньому рівні керування. *Системи обробки інформації*. Харків: ХУПС, 2013. Вип. 7(114). С. 148-151.

3. Терещук І. В. Динамічний прогноз ухвалення рішень при управлінні бюджетом підприємства. *Інформаційні системи та технології: Матеріали 2-ї Міжнародної науково-технічної конференції*. Харків: НТМТ, 2013. С. 131-133.

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ

ЧЖАН ЦУН, аспірант

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

Соціальне підприємництво виникло порівняно недавно, його становлення почалося після кризи 20-30-х рр., коли зросла необхідність стабілізації економіки ряду держав Європи та США шляхом зниження розміру федерального уряду та скорочення його бюджету. Відповідальність за багато соціальних послуг тим самим була перекладена на регіони, при цьому численні НКО втратили своє головне джерело фінансування, і в умовах попиту, що зріс, на їх послуги виявилися змушені шукати заробіток. Це призвело до створення нестандартних організацій – соціальних підприємств.

Відправною точкою став небажаний соціальний порядок, що утворився, коли стійкі проблеми «соціального порядку», такі як застійне безробіття, соціальна виключність інвалідів, екологічні проблеми, не знаходять рішення ні в